

บทที่ 19

การปักครองส่วนห้องถิน (ตอนที่ 2)

กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรบริหารส่วนตำบล

วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐุ

3. กรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครเป็นที่ตั้งของเมืองหลวงของประเทศไทย เป็นศูนย์กลางของความเจริญในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการบริหารราชการ การศึกษา การเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม กรุงเทพมหานครจึงมีความสำคัญเหนือจังหวัดอื่น ๆ ของประเทศไทย ลักษณะเศรษฐกิจและสังคมตลอดจนบัญชาต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานครมีสภาพแตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ ดังนั้นการจัดการปักครองกรุงเทพมหานครในรูปของจังหวัด อำเภอ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และสุขาภิบาล เมื่อนับถึงจังหวัดอื่น ๆ จึงไม่เหมาะสมและคล่องตัวพอที่จะดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีการจัดตั้ง “กรุงเทพมหานคร” เป็นรูปการปักครองห้องถินรูปพิเศษขึ้น¹

3.1 การจัดตั้งกรุงเทพมหานคร

ก่อนที่จะเป็นรูปการปักครองกรุงเทพมหานครนั้น กรุงเทพมหานครได้จัดรูปการปักครองเป็นจังหวัดในฐานะราชการบริหารส่วนภูมิภาค คือจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี และมีรูปการปักครองห้องถิน คือองค์กรบริหารส่วนจังหวัดพระนครกับองค์กรบริหารส่วนจังหวัดธนบุรี เทศบาลนครกรุงเทพกับเทศบาลนครธนบุรี การปักครองพระนครและธนบุรี ในฐานะจังหวัดและการปักครองห้องถินในรูปดังกล่าวได้ดำเนินการเรื่อยมา จนถึงปี พ.ศ. 2514 การจัดตั้งกรุงเทพมหานครก็ได้เริ่มขึ้นหลังการปฏิวัติเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2514 โดยชั้นแรกได้มีการรวมจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรีเข้าเป็นจังหวัดเดียวกัน เรียกว่า “นครหลวงกรุงเทพธนบุรี” และรวมองค์กรบริหารส่วนจังหวัดพระนครกับองค์กรบริหารส่วนจังหวัดธนบุรีเข้าเป็นองค์กรเดียวกัน เรียกว่า “องค์กรบริหารนครหลวงกรุงเทพธนบุรี”² นอกจากนี้ยังได้รวมเทศบาลนครกรุงเทพกับเทศบาลนครธนบุรีเข้าเป็นเทศบาลเดียวกัน เรียกว่า “เทศบาลนครหลวง”³ ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 ได้มีประกาศคณะปฏิวัติฉบับ 335 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515

ออกมาให้รวมจังหวัดครบทั่วกรุงเทพมหานคร องค์การบริหารครบทั่วกรุงเทพมหานครกับ เทศบาลครบทั่ว เข้าเป็นหน่วยงานเดียวกัน เรียกว่า “กรุงเทพมหานคร” มีฐานะเป็นจังหวัด ตามกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน แต่เป็นจังหวัดพิเศษภายใต้การดำเนินงานของ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และสภากรุงเทพมหานคร ประกาศคณะกรรมการและปฏิบัติฉบับนี้มุ่งเน้นให้ การปกครองดำเนินไปโดยประยุทธ์ มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับนโยบายของส่วนกลาง จึงให้ทั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสภากรุงเทพมหานคร มาจากการแต่งตั้งโดยส่วนกลาง ทั้งสิ้น ประชาชนยังไม่มีส่วนร่วมในการปกครองกรุงเทพมหานคร ซึ่งตั้งตามประกาศคณะกรรมการและ ปฏิบัติฉบับนี้จึงมีฐานะเป็นจังหวัด อันเป็นหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาค เป็นจังหวัดพิเศษ ดังกล่าว

ต่อมาในต้นปี พ.ศ. 2518 ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518 ยกเลิกประกาศคณะกรรมการและปฏิบัติฉบับที่ 335 และได้ปรับปรุงโครงสร้าง ใหม่ให้มีลักษณะเป็นการปกครองท้องถิ่นของตนเองโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518 กำหนด ให้กรุงเทพมหานครเป็นท้องที่เมือง มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นครบทั่ว กรุงเทพมหานครจึงเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปพิเศษ เรียกว่า “การปกครองท้องถิ่นนครหลวง” และได้กำหนดให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และสภากรุงเทพมหานคร เลือกตั้งจาก ประชาชนโดยตรง และให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากขึ้นด้วย แต่การบริหารกรุงเทพมหานคร ตามกฎหมายฉบับนี้ดำเนินการมาจนถึงวันที่ 29 เมษายน 2520 ก็ได้มีคำสั่งของนายกรัฐมนตรี ซึ่งอาศัยอำนาจตามมาตรา 21 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2519 สั่งยุบ สภากรุงเทพมหานคร และให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ที่มาจากการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่ง แล้วใช้วิธีการแต่งตั้งแทน และในคำสั่งดังกล่าวก็สั่งให้ กระทรวงมหาดไทยดำเนินการปรับปรุงพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพ- มหานครเสียใหม่ให้เหมาะสมและให้แล้วเสร็จภายใน 2 ปี แต่ปรากฏว่าหลังจากพ้นกำหนด 2 ปีแล้ว ได้มีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครออกแบบขยายอายุ สมาชิกสภา และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่มาจากการ แต่งตั้งออกไปจนกว่าจะมีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครฉบับใหม่ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครฉบับใหม่ได้ประกาศใช้ ในปี พ.ศ. 2528 ซึ่งมีสาระสำคัญและโครงสร้างคล้ายกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร- ราชการกรุงเทพมหานครฉบับ พ.ศ. 2518 เป็นส่วนมาก กล่าวคือ องค์การบริหารกรุงเทพ- มหานคร ประกอบด้วยสภากรุงเทพมหานครกับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีอำนาจการ

เลือกตั้งของประชาชนโดยตรง มีส่วนที่เปลี่ยนแปลงจากเดิมคือให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มาจากการเลือกตั้งเพียงคนเดียว และให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเอง ไม่ต้องมาจาก การเลือกตั้งเป็นคณะหรือเป็นทีม และให้มีสภาก懂得ในทุกเขต ซึ่งเลือกตั้งโดยประชาชนในเขต กันให้เปลี่ยนเรียกตำแหน่งหัวหน้าเขตใหม่ว่าผู้อำนวยการเขต นอกเหนือไปจากนี้ได้กำหนดให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เลขานุการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ช่วยเลขานุการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เลขานุการรองประธานสภากรุงเทพมหานคร ประธานที่ปรึกษาและที่ปรึกษา เป็นข้าราชการการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการ การการเมืองด้วย

3.2 การจัดองค์การและการบริหาร

กฎหมายระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครได้กำหนดรูปแบบโครงสร้าง การจัดองค์การและการบริหารกรุงเทพมหานครโดยใช้หลักการแบ่งแยกอำนาจ (Separation of Power) ตามแบบการปกครองระบอบประชาธิบัติของสหรัฐอเมริกามาใช้ ซึ่งเป็นแบบ ที่กำหนดให้องค์การต่าง ๆ ปฏิบัติหน้าที่ไปตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตน ไม่ก้าวถ่าย ซึ่งกันและกัน คือสภากrüngเทพมหานครมีหน้าที่ทางนิติบัญญัติ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่ทางบริหาร แบ่งแยกหน้าที่กันไม่เหมือนกับระบบเทศบาล ซึ่งให้สมาชิกสภากเทศบาล ไปทำหน้าที่ทางฝ่ายบริหารด้วย ระบบแบ่งแยกอำนาจนี้ทำให้ฝ่ายบริหารมีเสถียรภาพและ ส่งเสริมให้ฝ่ายบริหารมีความเข้มแข็งด้วย

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร กำหนดให้การ บริหารกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

- (1) สภากrüngเทพมหานคร
- (2) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร⁴

3.2.1 สภากrüngเทพมหานคร

สภากrüngเทพมหานครประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราชภารเลือกตั้งจากเขตต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนสมาชิกตามเกณฑ์ที่กำหนด คือจำนวนราชภารหนึ่งแสนคน ต่อสมาชิกสภากrüngเทพมหานคร 1 คน ทั้งนี้โดยถือเขตแต่ละเขตเป็นเขตเลือกตั้ง เขตใดมี ราชภารไม่ถึงหนึ่งแสนคน ให้มีการเลือกสมาชิกสภากrüngเทพมหานครในเขตนั้นได้หนึ่งคน ถ้าเขตใดมีราชภารเกินหนึ่งแสนคน ก็ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภากrüngเทพมหานครในเขตนั้น เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนต่อจำนวนราชภารทุกหนึ่งแสนคน เศษของหนึ่งแสนถ้าถึงห้าหมื่นหรือกว่านั้น ให้นับเป็นหนึ่งแสน⁵

ในการเลือกตั้งเมื่อ ปี 2533 มีสมาชิกสภากรุ่งเทพมหานครทั้งหมด 57 คน สภากรุ่งเทพมหานครมีอายุคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภากรุ่งเทพมหานคร⁶

สมาชิกภาพของสมาชิกสภากรุ่งเทพมหานคร นอกจากจะสิ้นสุดลงเมื่อถึงคราวออกตามอายุของสภากรุ่งเทพมหานครแล้ว ยังสิ้นสุดลงด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) มีการยุบสภากรุ่งเทพมหานคร

(2) ตาย

(3) ลาออกจากบ้าน โดยยื่นหนังสือลาออกจากต่อประธานสภากรุ่งเทพมหานคร และให้มีผลนับแต่วันถัดจากวันยื่นหนังสือลาออกจาก

(4) ขาดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือมีลักษณะดังต่อไปนี้ มิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภากรุ่งเทพมหานคร

(5) กระทำการอันต้องห้าม กล่าวคือ ต้องไม่ดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่อื่นใดในส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร หรือบริษัท ซึ่งกรุงเทพมหานครถือหุ้น หรือตำแหน่งผู้บุริหารห้องถิน หรือพนักงานส่วนห้องถิน

(6) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

(7) ขาดการประชุมสภากรุ่งเทพมหานครตลอดสามัญประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภากรุ่งเทพมหานคร

(8) สภากรุ่งเทพมหานครวินิจฉัยให้ออกเพระเห็นว่าได้กระทำการอันเป็นการเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ของตำแหน่ง มติของสภากรุ่งเทพมหานครในข้อนี้ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภากรุ่งเทพมหานคร ทั้งนี้ให้มีผลตั้งแต่วันที่สภากรุ่งเทพมหานครลงมติ การสิ้นสุดจากสมาชิกภาพในกรณีนี้ให้กระทำเมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยร้องขอ หรือเมื่อสมาชิกสภากรุ่งเทพมหานครไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเข้าชื่อเสนอเป็นญัตติให้สภากรุ่งเทพมหานครพิจารณา⁷

สภากรุ่งเทพมหานครอาจถูกยุบก่อนครบวาระได้ โดย

(1) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้เสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยยุบสภากรุ่งเทพมหานครเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้ เมื่อมีกรณีที่การดำเนินงานของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสภากรุ่งเทพมหานครขัดแย้งกันจนอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่กรุงเทพมหานครหรือแก่ราชการโดยส่วนรวม

(2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเสนอขออนุมัติคณะรัฐมนตรีเพื่อประกาศยกสภากrüงเทพมหานครเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้ เมื่อมีกรณีที่ปรากฏว่าการดำเนินงานของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสภากrüngเทพมหานครขัดแย้งกันหรือการดำเนินงานของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสภากrüngเทพมหานครเป็นไปในทางไม่ถูกต้องจนอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่กรุงเทพมหานครหรือแก่ราชการโดยส่วนรวม และการแก้ไขสภาพเช่นนี้ไม่อาจกระทำได้โดยเหมาะสมด้วยวิธีการอื่นนอกจากการยกสภาก

สภากrüngเทพมหานครมีประธานสภากนนิ่ง และรองประธานสภาไม่เกิน 2 คน ซึ่งเลือกจากสมาชิกสภากrüngเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการของสภากrüngเทพมหานคร ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสภากrüngเทพมหานคร ประธานและรองประธานสภากrüngเทพมหานครมีภาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี⁹

ในการเรียกประชุมสภากrüngเทพมหานครครั้งแรกภายหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภากrüngเทพมหานครอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปภายใน 15 วัน ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้เรียกประชุม ในปีหนึ่งให้มีสมัยประชุมสามัญไม่น้อยกว่า 2 สมัย แต่ไม่เกิน 4 สมัย และแต่สภากrüngเทพมหานครจะกำหนด¹⁰

สภากrüngเทพมหานครเป็นองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติของกรุงเทพมหานคร มีอำนาจในการตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร พิจารณาอนุมัติงบประมาณรายจ่ายของกรุงเทพมหานคร และควบคุมการบริหารราชการของกรุงเทพมหานครด้วย ซึ่งพอกสรุปได้ดังนี้

(1) การตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร สภากrüngเทพมหานครมีอำนาจตราข้อบัญญัติขึ้นใช้บังคับเป็นกฎหมายในเขตกรุงเทพมหานคร เรียกว่า “ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร” เพื่อบัญญัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครที่สภากrüngเทพมหานครร่างขึ้นและลงมติเห็นชอบ จะใช้บังคับได้ต้องได้รับความเห็นชอบและลงนามโดยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วย¹¹

(2) การพิจารณาอนุมัติงบประมาณ การใช้จ่ายเพื่อปฏิบัติภารกิจการต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานครนั้น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีหน้าที่จัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ซึ่งทำให้เป็นข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และเสนอสภากrüngเทพมหานครเพื่อพิจารณาอนุมัติ จึงจะใช้จ่ายตามงบประมาณนั้นได้¹²

(3) การควบคุมการบริหาร สภากrüngเทพมหานครมีอำนาจควบคุมการบริหารราชการของกรุงเทพมหานครได้โดยการตั้งกระทู้ถามผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในเรื่องใด ๆ อันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร การตั้งคณะกรรมการสามัญและคณะกรรมการ

กรรมการวิสามัญของสภาราชการทำการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องได้ฯ ยันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร การขอเปิดอภิปรายเพื่อให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแตลงข้อเท็จจริงในปัญหาเกี่ยวกับการบริหารราชการของกรุงเทพมหานคร และการลงมติขอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรี สั่งให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครออกจากตำแหน่ง

กรณีการลงมติขอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรี สั่งให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครออกจากตำแหน่งนั้น จะกระทำได้เมื่อกรณีแสดงให้เห็นว่า ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้กระทำการอันเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหรือปฏิบัติ การหรือละเลยไม่ปฏิบัติการ อันควรปฏิบัติในลักษณะที่เห็นได้ว่าจะเป็นเหตุให้เสียหายอย่างร้ายแรงแก่กรุงเทพมหานคร หรือแก่ราชการโดยส่วนรวม หรือแก่การรักษาความสงบเรียบร้อย หรือสวัสดิภาพของประชาชน สภากrüngเทพมหานครจะมติขอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีพิจารณาสั่งให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครออกจากตำแหน่งได้ นิติบัตรสภากrüngเทพมหานครในข้อนี้ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิก ทั้งหมดของสภากrüngเทพมหานคร และเมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้รับมติของสภากrüngเทพมหานครในเรื่องนี้แล้วต้องนำเสนอคณะกรรมการภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งมติของ สภากrüngเทพมหานคร¹³

3.2.2 ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารของกรุงเทพมหานคร โดยมีรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จำนวนไม่เกิน 4 คน ซึ่งแต่งตั้งและถอนโดย ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ช่วยในการบริหารราชการตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมอบหมาย¹⁴

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของราษฎรในเขต กรุงเทพมหานคร ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิก สภากrüngเทพมหานคร และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับแต่วัน เลือกตั้ง¹⁵

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งต่อไปนี้

(1) ถึงคราวออกตามวาระ

(2) ตาย

(3) ลาออกจาก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และให้

มีผลันบแต่วันถัดจากวันที่ยื่นหนังสือลาออก

(4) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งตามที่กฎหมายกำหนด

(5) กระทำการอันต้องห้ามที่กฎหมายบัญญัติไว้

(6) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำได้ประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(7) มีการยุบสภากรุงเทพมหานคร

(8) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยมติคณะรัฐมนตรีสั่งให้ออกจากตำแหน่งเมื่อมีกรณีแสดงให้เห็นว่า "ได้กระทำการอันเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหรือปฏิบัติภารหรือละเลยไม่ปฏิบัติการอันควรปฏิบัติในลักษณะที่เห็นได้ว่าจะเป็นเหตุให้เสียหายอย่างร้ายแรงแก่กรุงเทพมหานครหรือแก่ราชการโดยส่วนรวมหรือแก่การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน¹⁶

ในการนี้ที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพ้นจากตำแหน่งตามวรรภ. ให้จัดการเลือกตั้งภายใน 60 วัน แต่ถ้าตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครว่างลงด้วยเหตุอื่น ให้เลือกตั้งใหม่ภายใน 90 วัน¹⁷

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดนโยบายและบริหารราชการของกรุงเทพมหานครให้เป็นไปตามกฎหมาย

(2) สั่ง อนุญาต อนุมัติเกี่ยวกับราชการของกรุงเทพมหานคร

(3) แต่งตั้งและถอดถอนรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เลขานุการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ช่วยเลขานุการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และแต่งตั้งและถอดถอนผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นประธานที่ปรึกษา ที่ปรึกษา หรือคณะที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือเป็นคณะกรรมการเพื่อบูรณาธิการใด ๆ

(4) บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย

(5) วางระเบียนเพื่อให้งานของกรุงเทพมหานครเป็นไปโดยเรียบร้อย

(6) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร

(7) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียนบริหารราชการกรุงเทพมหานครและกฎหมายอื่น¹⁸

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการกรุงเทพมหานคร และสูงจังกรุงเทพมหานคร และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรุงเทพมหานคร มหานคร และมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายอื่นได้กำหนดเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จังหวัด นายกเทศมนตรี หรือคณะเทศมนตรี แล้วแต่กรณีโดยอนุโถม ทั้งนี้เว้นแต่พระราชนบัญญัติ ระบุเป็นบริหารราชการกรุงเทพมหานครจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น¹⁹

ข้าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้ปฏิบัติงานประจำของกรุงเทพมหานครให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดและตามนโยบายของกรุงเทพมหานคร โดยมีปลัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นตำแหน่งประจำสูงสุด เป็นหัวหน้ารับผิดชอบควบคุมดูแลงานประจำและเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและสูงจังกรุงเทพมหานคร รองจากผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร²⁰

3.3 เขตและสภากেต

ตามพระราชนบัญญัติระบุเป็นบริหารราชการกรุงเทพมหานคร กำหนดให้จัดระเบียบ บริหารราชการกรุงเทพมหานคร ดังนี้

- (1) สำนักงานเลขานุการสภากกรุงเทพมหานคร
- (2) สำนักงานเลขานุการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
- (3) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร
- (4) สำนักงานปลัดกรุงเทพมหานคร
- (5) สำนักทรัพย์ส่วนราชการที่เรียกชื่อยังอื่นซึ่งมีฐานะเป็นสำนัก
- (6) สำนักงานเขต

3.3.1 เขต เป็นหน่วยปฏิบัติการของกรุงเทพมหานคร แต่ละเขตมีสำนักงานเขต และสภากेत เขตอาจเปรียบเทียบได้กับอำเภอในจังหวัดอื่น ๆ ปัจจุบันกรุงเทพมหานครมี ๕๐ เขต

สำนักงานเขตเป็นองค์กรบริหารของเขต มีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบดำเนินงาน ของกรุงเทพมหานครในเรื่องบริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน เช่น การทะเบียน ต่าง ๆ การกำกับดูแลประชาชน การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน การซ่อมแซมถนน ท่อระบายน้ำ การแก้ไขปัญหาน้ำท่วม การจัดเก็บขยะมูลฝอย เป็นต้น เขตจึงเป็นหน่วยงาน ที่สำคัญของกรุงเทพมหานครที่อยู่ใกล้ชิดและติดต่อกับประชาชนโดยตรง

สำนักงานเขตมีผู้อำนวยการเขตเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการกรุงเทพมหานคร และสูงจังกรุงเทพมหานคร รับผิดชอบการปฏิบัติราชการภายใต้เขต และจะให้มีผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ช่วยปฏิบัติราชการแทนผู้อำนวยการเขตก็ได้²¹

ผู้อำนวยการเขตมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (1) อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ

เว้นแต่พระราชบัญญัติระบุว่าเป็นอย่างอื่น

- (2) อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการเขต
- (3) อำนาจหน้าที่ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือปลัดกรุงเทพมหานครมอบหมาย²²

3.3.2 สภาเขต เขตหนึ่ง ๆ มีสภาเขต ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยราษฎรในเขต มีจำนวนอย่างน้อยเขตละ 7 คน ถ้าเขตใดมีราษฎรเกินหนึ่งแสนคน ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเขตหนึ่งเพิ่มขึ้นอีก 1 คนต่อจำนวนราษฎรทุกหนึ่งแสนคน เช่นของหนึ่งแสนถ้าถึงห้าหมื่นหรือกว่าห้านั้นให้นับเป็นหนึ่งแสน²³

สภาเขตมีอายุคราวละ 4 ปีนับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาเขต²⁴

สภาเขตมีประธานสภาเขตคนหนึ่ง และรองประธานสภาเขตอีกคนหนึ่ง ซึ่งเลือกสมาชิกสภาเขต มีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 1 ปี

การประชุมสภาเขตจะต้องมีอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง²⁵

สภาเขตมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ให้ข้อคิดเห็นและข้อสังเกตเกี่ยวกับแผนพัฒนาเขตต่อผู้อำนวยการเขต และสภากrüngเทพมหานคร

(2) จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาเขต ทั้งนี้ตามที่กำหนดในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรืองบประมาณรายจ่าย

(3) สมดส่องและติดตามดูแลการดำเนินการของสำนักงานเขต เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ราษฎร

(4) ให้คำแนะนำหรือข้อสังเกตต่อผู้อำนวยการเขตเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือแก้ไขการบริการประชาชนภายในเขต หากผู้อำนวยการเขตไม่ดำเนินการใด ๆ โดยไม่แจ้งเหตุผลให้ทราบ ให้สภาเขตแจ้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพิจารณาดำเนินการต่อไป

(5) ให้คำปรึกษาตามที่ผู้อำนวยการเขตรองขอ

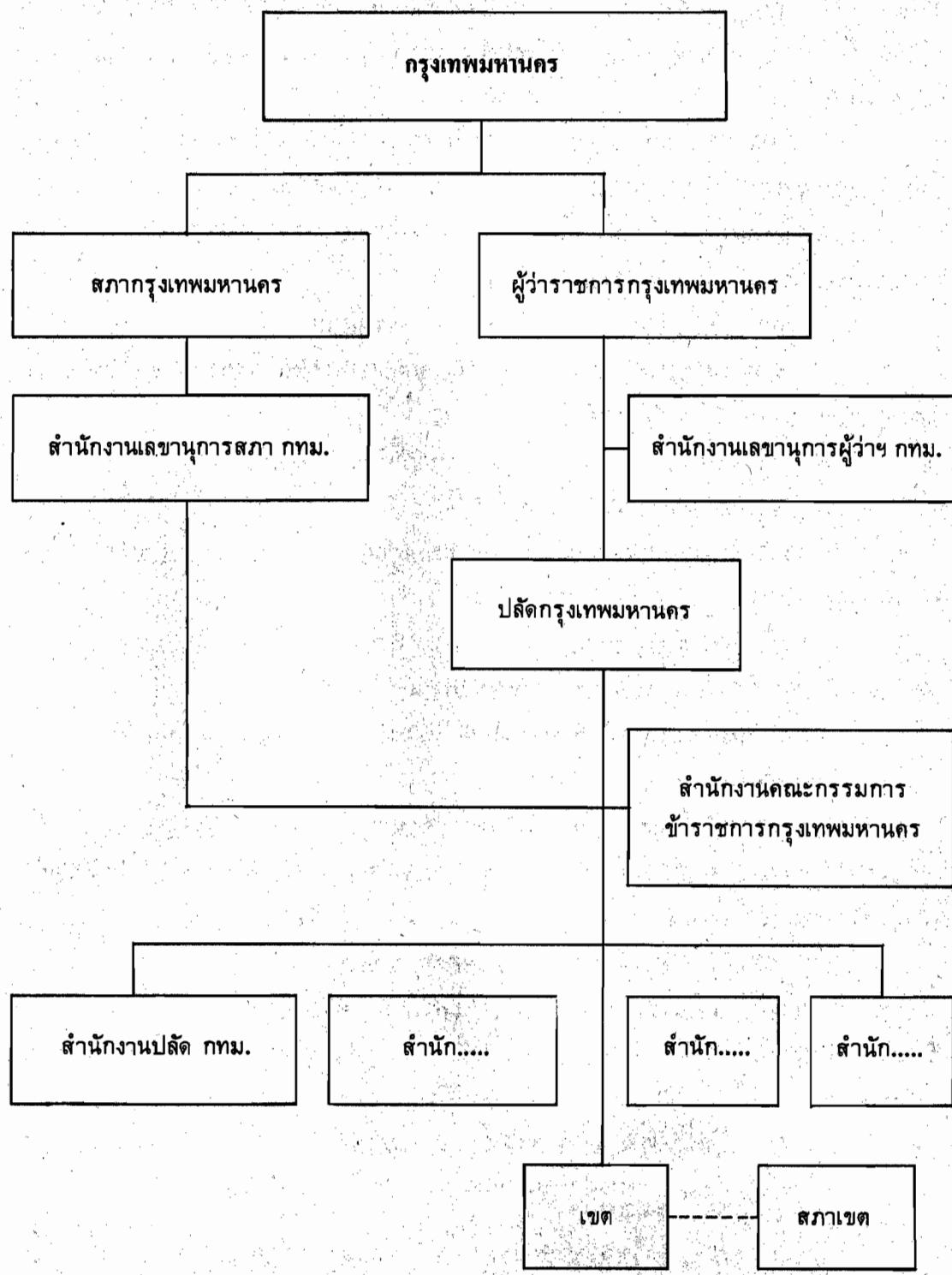
(6) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันเกี่ยวกับการงานของสภาเขต ทั้งนี้ตามที่กำหนดในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการนั้น

(7) หน้าที่อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎหมายหรือที่สภากrüngเทพมหานครมอบหมาย²⁶

3.4 หน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

กฎหมายระบุว่าเป็นบริหารราชการกรุงเทพมหานคร กำหนดให้กรุงเทพมหานคร มีหน้าที่ดำเนินกิจการในเขตกรุงเทพมหานครในเรื่องดังต่อไปนี้

แผนภูมิการจัดองค์การบริหารกรุงเทพมหานคร

- (1) การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน หัวข้อข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และตามกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร
- (2) การทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนด
- (3) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (4) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- (5) การผังเมือง
- (6) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
- (7) การวิศวกรรมราษฎร์
- (8) การขนส่ง
- (9) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียนเรือ ท่าข้ามและท่าจอดรถ
- (10) การดูแลรักษาที่สาธารณะ
- (11) การควบคุมอาคาร
- (12) การปรับปรุงแหล่งชุมชนยอดและจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- (13) การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- (14) การพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- (15) การสาธารณูปโภค
- (16) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
- (17) การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฝาปิดสถาน
- (18) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- (19) การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
- (20) การควบคุมความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการอนามัยในโรงพยาบาล และสาธารณสถานอื่น ๆ
- (21) การจัดการศึกษา
- (22) การสาธารณูปการ
- (23) การสังคมสงเคราะห์
- (24) การส่งเสริมการกีฬา
- (25) การส่งเสริมการประกอบอาชีพ
- (26) การพัฒนาชีวิตของกรุงเทพมหานคร
- (27) หน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายระบุให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ เทศบาลนคร หรือตามที่คณะกรรมการนัดตั้ง นายนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย หรือที่กฎหมายระบุเป็นหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร²⁷

สรุป

กรุงเทพมหานครเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปพิเศษ ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นโดยรวม หน่วยงานเดิมที่มีอยู่ทั้งราชการส่วนภูมิภาคและราชการส่วนท้องถิ่นเข้าด้วยกันเป็นหน่วยงานเดียวกัน เป็นองค์การปกครองท้องถิ่นภายใต้การดำเนินงานของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร กับสภากrüngเทพมหานคร เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารในอันที่จะสามารถแก้ไข บัญหาต่าง ๆ และจัดบริการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนได้อย่างแท้จริง และรวดเร็ว กว่าเดิม

กรุงเทพมหานครได้จัดองค์การและการบริหารแตกต่างไปจากหน่วยการปกครอง- ท้องถิ่นรูปอื่น ๆ กล่าวคือ “ได้นำเอาหลักการแบ่งแยกอำนาจตามแบบการปกครองระบบบุรุษานาธิบดีของสหราชอาณาจักรมาใช้เป็นแบบที่ให้องค์กร่างต่าง ๆ ปฏิบัติหน้าที่ไปตามขอบเขต อำนาจหน้าที่ของตนไม่ก้าวเกิน กัน ซึ่งได้กำหนดให้สภากrüngเทพมหานครมีหน้าที่ทางนิติบัญญัติ และควบคุมการบริหารราชการของฝ่ายบริหาร ส่วนผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีหน้าที่ ในทางบริหาร ทั้งสภากrüngเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครต่างมาจากการ เลือกตั้งจากประชาชนโดยตรง และมีการกำหนดวาระของแต่ละฝ่ายไว้ การจัดองค์การดังกล่าว ต่างกับรูปเทศบาล ซึ่งให้สมาชิกสภากเทศบาลทำหน้าที่ฝ่ายบริหารด้วย อันเป็นสาเหตุที่ทำให้มีการแก่งแย่งอำนาจกัน ทำให้ฝ่ายบริหารไม่มีเสถียรภาพ การนำหลักระบบประธานาธิบดี มาใช้ทำให้ฝ่ายบริหารของกรุงเทพมหานครมีเสถียรภาพ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่าง มีประสิทธิภาพ

4. เมืองพัทยา

4.1 การจัดตั้ง

พัทยาตั้งอยู่ในเขตอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เป็นสถานที่พักตากอากาศชายทะเลที่มีชื่อเสียงที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศนิยมมาพักผ่อนและนำรายได้ให้แก่ประเทศเป็นจำนวนมาก พัทยาได้เจริญก้าวหน้าในทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม สิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการควบคุมการก่อสร้าง อาคารพร้อมกันด้วย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ไม่ได้เกี่ยวข้องเฉพาะกับประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบเกี่ยวไปถึงผลประโยชน์และรายได้ของชาติจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอีกด้วย จึงจำเป็นที่จะต้องมีการร่วมมือกันหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยรับผิดชอบ โดยที่รัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่า หน่วยการปกครองท้องถิ่นซึ่งรับผิดชอบในการบริหารพัทยาที่เป็นอยู่คือสุขาภิบาล นาเกลือนั้นไม่สามารถดำเนินการอย่างได้ผล เพราะสุขาภิบาลเป็นองค์การปกครองท้องถิ่นขนาดเล็ก มีงบประมาณน้อย และมีข้อความสามารถตอบตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดอย่างจำกัดด้วย รัฐบาลจึงเห็นเป็นการจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงรูปแบบของหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่พัทยาขึ้นใหม่ ให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม และให้สามารถแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันให้คำนึงถึงหลักแห่งการปกครองตนเอง โดยให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปกครองตามหลักการปกครองในระบบประชาธิปไตยด้วย²⁸ จึงได้ตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 ขึ้น โดยให้ยกสุขาภิบาลนาเกลือ แล้วจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปพิเศษขึ้นแทน เรียกว่า “เมืองพัทยา” มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น²⁹

ในปี พ.ศ. 2542 ได้ปรับปรุงพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยาโดยมีเหตุผลว่า โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง และคณะกรรมการท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนหรือมาจากการหัวหน้าส่วนราชการท้องถิ่น แต่เนื่องจากการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเมืองพัทยาเดิมมีปลัดเมืองพัทยาทำหน้าที่บริหารกิจการเมืองพัทยาโดยสัญญาจ้าง จึงยังไม่สอดคล้องและเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ประกอบกับสมควรจัดระเบียบการปกครองเมืองพัทยาใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ และเพื่อให้เมืองพัทยามีความอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงิน และการคลังสอดคล้องกับหลักการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงได้ตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 ขึ้น โดยให้จัดตั้งเมืองพัทยาเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี

อาณาเขตด้านเขตเมืองพัทยาที่มีอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับให้มีอง
พัทยามีฐานะเป็นนิติบุคคล การแก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตเมืองพัทยาให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ^{๓๐}

4.2 การจัดองค์การและการบริหาร

การบริหารเมืองพัทยาประกอบด้วย^{๓๑}

- (1) สภาเมืองพัทยา
- (2) นายกเมืองพัทยา

4.2.1 สภาเมืองพัทยา

สภาเมืองพัทยาประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 24 คน ซึ่งเลือกตั้งโดยรายภูมิ
ลักษณะเลือกตั้งในเขตเมืองพัทยา^{๓๒}

การเลือกตั้งสมาชิกให้กระทำโดยวิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

อายุของสภาเมืองพัทยามีกำหนดคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกภาพ
ของสมาชิกเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้ง^{๓๓}

สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลง เมื่อ

- (1) ถึงคราวออกตามอายุของสภาเมืองพัทยาหรือมีการขับสภาเมืองพัทยา
- (2) ตาย
- (3) ถ้าออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อประธานสภาเมืองพัทยา
- (4) กระทำการอันด้อยห้ามตามมาตรา 18
- (5) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา 12 หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 13
- (6) ขาดประชุมสภาเมืองพัทยาสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
- (7) สมาชิกเมืองพัทยามีมติให้พ้นจากตำแหน่ง เพราะมีความประพฤติในทางที่จะ
นำมารังสีความเสียหรือก่อความไม่สงบเรียบร้อยแก่เมืองพัทยา หรือกระทำการอันเสีย
ประโยชน์ของสภาเมืองพัทยา โดยมีสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิก
เท่าที่มีอยู่เข้าชื่อเสนอให้สภาเมืองพัทยาพิจารณา และมติังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า
สามในสี่ของจำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่ทั้งนี้ให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลงนับแต่วันที่สภาเมืองพัทยามีมติ

(8) รายภูมิลักษณะเลือกตั้งในเขตเมืองพัทยาได้คะแนนเสียงให้พ้นจากตำแหน่ง
ตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

เมื่อมีกรณีสั่งฟ้องตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงให้ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสอบสวนและวินิจฉัยโดยเร็ว คำวินิจฉัยของผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นที่สุด
ในกรณีที่สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงตาม (8) พร้อมกัน ให้ถือว่าเป็นการ
ขับสภาเมืองพัทยา

เมื่อตำแหน่งสมาชิกว่างลงเพราะถึงคราวออกตามอายุของสถาเมืองพัทยา หรือมีการยุบสถาเมืองพัทยา หรือถือว่ามีการยุบสถาเมืองพัทยา (8) ให้มีการเลือกตั้งภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ครบอายุของสถาเมืองพัทยา หรือวันที่มีการยุบสถาเมืองพัทยาหรือวันที่ถือว่ามีการยุบสถาเมืองพัทยา แล้วแต่กรณี

เมื่อตำแหน่งสมาชิกว่างลงให้มีการเลือกตั้งสมาชิกขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างภายในสี่สิบหัววนนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้nv่างลง เว้นแต่อายุของสถาเมืองพัทยาเหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

ให้สมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งแทนนั้นอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของสถาเมืองพัทยาที่เหลืออยู่

ในการนี้ที่ตำแหน่งสมาชิกว่างลงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานเสนอรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งยุบสถาเมืองพัทยาก็ได้³⁴

ให้สถาเมืองพัทยาเลือกสมาชิกเป็นประธานสถาเมืองพัทยาคนหนึ่งและรองประธานสถาเมืองพัทยาจำนวนสองคน แล้วเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง

การเลือกประธานสถาเมืองพัทยาและรองประธานสถาเมืองพัทยาให้กระทำการประชุมสถาเมืองพัทยาครั้งแรกภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไป³⁵

ประธานสถาเมืองพัทยาและรองประธานสถาเมืองพัทยา อยู่ในตำแหน่งจนครบอายุของสถาเมืองพัทยา หรือมีการยุบสถาเมืองพัทยา นอกจากนี้ประธานสถาเมืองพัทยาและรองประธานสถาเมืองพัทยาพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(1) พ้นจากสมาชิกภาพแห่งสถาเมืองพัทยา

(2) ลาออกจากยื่นหนังสือลาออกจากผู้ว่าราชการจังหวัด

ในการนี้ที่ตำแหน่งประธานสถาเมืองพัทยาหรือรองประธานสถาเมืองพัทยาว่างลง เพราะเหตุใดเหตุหนึ่งตาม (1) หรือ (2) ให้สถาเมืองพัทยาเลือกสมาชิกขึ้นเพื่อดำรงตำแหน่งที่ว่างแทนภายในสิบหัววนนับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง³⁶

ประธานสถาเมืองพัทยามีหน้าที่ดำเนินการประชุมและดำเนินกิจการอื่นให้เป็นไปตามข้อบังคับเมืองพัทยา

รองประธานเมืองพัทยามีหน้าที่ช่วยประธานสถาเมืองพัทยาปฏิบัติการตามหน้าที่และกระทำการตามที่ประธานสถาเมืองพัทยามอบหมาย³⁷

ให้ปลัดเมืองพัทยาทำหน้าที่เลขานุการสถาเมืองพัทยา มีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและการจัดประชุมและงานอื่นใดตามที่สถาเมืองพัทยามอบหมาย

ภายในสิบห้าวันนับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ให้ผู้握
ราชการจังหวัดเรียกประชุมสภาเมืองพัฒนาครั้งแรก

ในปีปฏิทินหนึ่งให้มีสมัยประชุมสามัญของสภาเมืองพัทยาไม่น้อยกว่าสองสมัย
แต่ต้องไม่เกินสี่สมัย จำนวนสมัยประชุมสามัญและวันเริ่มสมัยประชุมสามัญประจำปีแต่ละสมัย
ให้สภาเมืองพัทยาจะกำหนดจำนวนสมัยประชุมและวันเริ่มสมัย
ประชุมสำหรับปีแรกเป็นการเฉพาะก็ได้

สมัยประชุมสามัญให้มีกำหนดสามสิบวัน แต่ถ้ามีกรณีจำเป็นสภาเมืองพัทยาจะมี
มติขยายสมัยประชุมสามัญออกไปอีกได้แต่ต้องไม่เกินสามสิบวัน

เมื่อมีกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งเมืองพัทยา นายกเมืองพัทยาหรือสมาชิกไม่
น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่ อาจยื่นคำร้องต่อประธานสภาเมืองพัทยาขอ
ให้เบ็ดประชุมสมัยวิสามัญได้ และให้ประธานสภาเมืองพัทยาเรียกประชุมสมัยวิสามัญโดย
กำหนดวันประชุมภายใต้เดือนนับแต่วันที่ได้รับคำร้อง

สมัยประชุมวิสามัญให้มีกำหนดสิบห้าวัน

การประชุมสภาเมืองพัทยา ต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของ
จำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

นายกเมืองพัทยา รองนายกเมืองพัทยา หรือผู้ซึ่งนายกเมืองพัทยามอบหมายให้
สิทธิเข้าประชุมสภาเมืองพัทยา และมีสิทธิแต่งตั้งข้อเท็จจริงตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ
งานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุม แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

การลงมติวินิจฉัยข้อบกร่างให้ดีอ่อนเสียงข้างมากเป็นเอกฉันท์ เว้นแต่ที่บัญญัติไว้
เป็นอย่างอื่นในพระราชบัญญัตินี้

สมาชิกคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้
ประธานในที่ประชุมมีสิทธิออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงข้างด้าน^{๓๘}

สภาเมืองพัทยา เป็นองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจในการตราข้อบัญญัติเมืองพัทยา
สมาชิกมีสิทธิตั้งกระทุกตามนายกเมืองพัทยาในเรื่องที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ของนายกเมืองพัทยา
สภาเมืองพัทยามีอำนาจดังคณะกรรมการวิสามัญของสภาเมืองพัทยาเพื่อกำกิจการหรือ
พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาเมืองพัทยาแล้วรายงาน
สภาเมืองพัทยาและสภาเมืองพัทยามีอำนาจตรวจสอบคัดบัญชีกับประธานกรรมของสมาชิก
ข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับการเลือกและการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภาเมืองพัทยา รอง
ประธานสภาเมืองพัทยา คณะกรรมการและคณะกรรมการของสภาเมืองพัทยา วิธีการประชุม^{๓๙}
การเสนอและพิจารณาร่างข้อบัญญัติ การเสนอญัตติ การเบริกยา การอภิปราย การลงมติ การตั้ง

และตอบกระทู้ตาม การเปิดอภิปรายทั่วไป การรักษา紀錄เบียนและความเรียบเร้อย และกิจการอื่น อันเป็นหน้าที่ของสภาเมืองพัทยา³⁹

4.2.2 นายกเมืองพัทยา

ให้เมืองพัทยามีนายกเมืองพัทยาคนหนึ่งซึ่งเลือกตั้งโดยรายภูมิสิทธิเลือกตั้งในเขตเมืองพัทยา

การเลือกตั้งนายกเมืองพัทยา ให้กระทำโดยวิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ หลักเกณฑ์และวิธีการสมัครรับเลือกตั้งและการเลือกตั้งนายกเมืองพัทยา ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น⁴⁰

นายกเมืองพัทยามีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้งแต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

เมื่อนายกเมืองพัทยาพ้นจากตำแหน่ง ให้จัดให้มีการเลือกตั้งขึ้นใหม่ภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

นายกเมืองพัทยาอาจแต่งตั้งรองนายกเมืองพัทยาจำนวนไม่เกินสี่คนซึ่งมิใช่ สมาชิกเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการของเมืองพัทยาตามที่นายกเมืองพัทยามอบหมาย⁴¹

นายกเมืองพัทยามีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้⁴²

(1) กำหนดนโยบายและรับผิดชอบในการบริหารราชการของเมืองพัทยาให้เป็นไปตามกฎหมายข้อบัญญัติ และนโยบาย

(2) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเมืองพัทยา

(3) แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกเมืองพัทยา เลขาธุการนายกเมืองพัทยา ผู้ช่วย เลขาธุการนายกเมืองพัทยา ประธานที่ปรึกษา ที่ปรึกษาหรือคณะที่ปรึกษา

(4) วางระเบียบเพื่อให้งานของเมืองพัทยาเป็นไปด้วยความเรียบเร้อย

(5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการรัฐมนตรี นายนรรตน์ รัฐมนตรี รัฐมนตรี หรือผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย หรือตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายกเมืองพัทยา หรือนายกเทศมนตรี หรือคณะกรรมการรัฐมนตรี

นายกเมืองพัทยาและรองนายกเมืองพัทยาต้องไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(1) ดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่อื่นใดในการพาณิชย์ของเมืองพัทยา หรือ บริษัทที่เมืองพัทยาถือหุ้น เว้นแต่ตำแหน่งที่ต้องดำรงตำแหนบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

(2) เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาที่ทำกับเมืองพัทยา หรือการพาณิชย์ของเมืองพัทยา หรือบริษัทที่เมืองพัทยาถือหุ้น

นายกเมืองพัทฯ พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (1) ถึงคราวออกตามวาระ
- (2) ตาย
- (3) เมื่อมีการยุบสภาเมืองพัทฯตามมาตรา 76
- (4) ลาออกจากขึ้นหนังสือลาออกจากต่อผู้ว่าราชการจังหวัด
- (5) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา 43 หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 44
- (6) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา 43

(7) รัฐมนตรีพิจารณาสอนส่วนและสั่งให้ออกจากตำแหน่ง เพราะมีความประพฤติในทางที่จะนำมารังความเสื่อมเสียหรือก่อความไม่สงบเรียบร้อยแก่เมืองพัทฯ หรือปฏิบัติการหรือละเลยไม่ปฏิบัติการอันควรปฏิบัติในลักษณะที่จะเป็นเหตุให้เสียหายอย่างร้ายแรงแก่เมืองพัทฯ หรือแก่ราชการ โดยส่วนรวมหรือแก่ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน

(8) รายภูรษู่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเมืองพัทฯได้ลงคะแนนเสียงให้พ้นจากตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อตัดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

ในระหว่างที่ไม่มีนายกเมืองพัทฯ ให้ปลดเมืองพัทฯปฏิบัติหน้าที่ของนายกเมืองพัทฯเท่าที่จำเป็นได้เป็นการชั่วคราวจนกว่านายกเมืองพัทยาซึ่งได้รับเลือกตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ เมื่อมีกรณีสั่งสั่งว่าความเป็นนายกเมืองพัทฯสิ้นสุดลงตาม (5) หรือ (6) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสอนส่วนและวินิจฉัยโดยเร็ว คำวินิจฉัยของผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นที่สุด รองนายกเมืองพัทฯพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (1) นายกเมืองพัทฯพ้นจากตำแหน่ง
- (2) นายกเมืองพัทยว้มีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง
- (3) ตาย
- (4) ลาออกจากขึ้นหนังสือลาออกจากต่อนายกเมืองพัทฯ
- (5) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 45
- (6) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา 49

ให้นำความในวรรคสามของมาตรา 50 มาใช้บังคับกับกรณีของนายกเมืองพัทฯ

ด้วยโดยอนุโลม³

นายกเมืองพัทฯความคุณและรับผิดชอบในการบริหารกิจการเมืองพัทฯและเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเมืองพัทฯและลูกจ้างเมืองพัทฯ

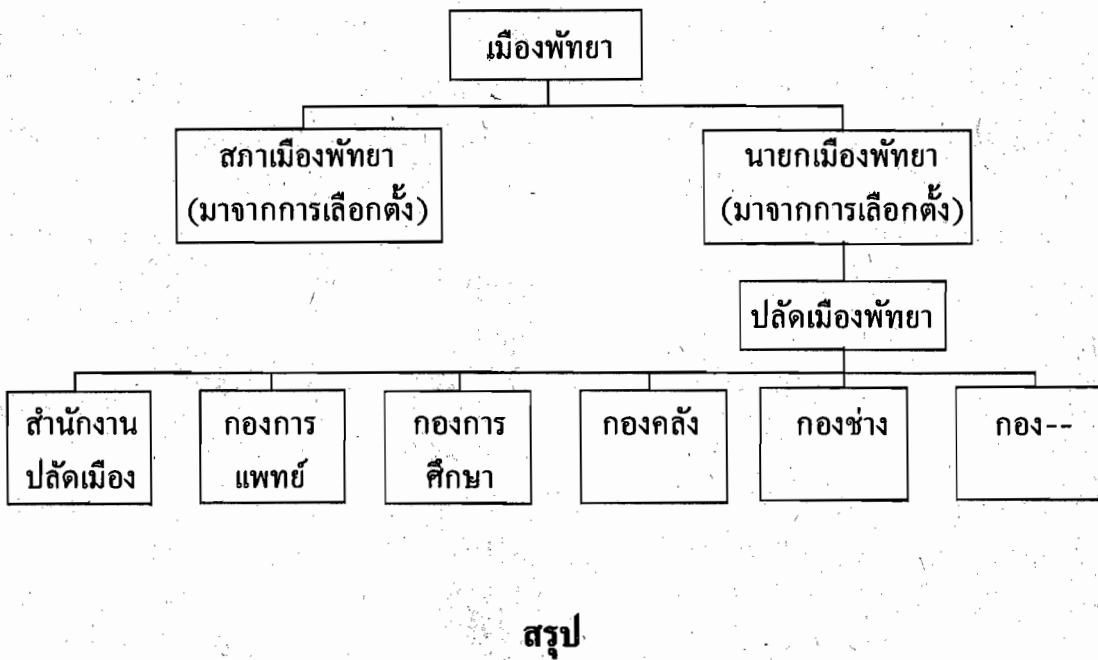
การบริหารเมืองพัทขานอกจากจะมีนายกเมืองพัทขາเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารและมีรองนายกเมืองพัทขາเป็นผู้ช่วยแล้ว ยังมีพนักงานเมืองพัทขາเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำ โดยมีปลัดเมืองพัทขากันหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเมืองพัทขາและลูกจ้างเมืองพัทขารองจากนายกเมืองพัทขາ และรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำของเมืองพัทขາให้เป็นไปตามนโยบายและมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดหรือตามที่นายกเมืองพัทขามอบหมาย

4.2.3 จํานาจหน้าที่ของเมืองพัทยา⁴⁴

เมืองพัทยามีอ่านจากหน้าที่ดำเนินการในเขตเมืองพัทยาในเรื่องดังต่อไปนี้

- (1) การรักษาความสงบเรียบร้อย
  - (2) การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
  - (3) การคุ้มครองและดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะบดีของแผ่นดิน
  - (4) การวางแผนเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง
  - (5) การจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม
  - (6) การจัดการจราจร
  - (7) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
  - (8) การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และการบำบัดน้ำเสีย
  - (9) การจัดให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
  - (10) การจัดให้มีการควบคุมทำเทียนเรือ และที่จอดรถ
  - (11) การควบคุมอนามัยและความปลอดภัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงแรมหราษฎร์ และน
  - (12) การควบคุมและส่งเสริมการท่องเที่ยว
  - (13) การนำร่องรักษาศิลปะ ชาติประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี
  - (14) อำนวยหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นของเทศบาลนครหรือของ

แผนภูมิการจัดองค์การบริหารเมืองพัทยา

เมืองพัทยาเป็นเมืองที่มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้มีปัญหาด้านๆ มากมายที่จะต้องดำเนินการแก้ไข เพื่อประโยชน์ของท้องถิ่นและประเทศชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จึงได้จัดตั้งเมืองพัทยาเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปพิเศษขึ้นในปัจจุบันได้ปรับปรุงการบริหารเมืองพัทยาให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและเหมาะสมกับสถานการณ์เกิดความต้องด้วยและมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารเป็นการจัดรูปแบบการปกครองท้องถิ่นรูปพิเศษภายใต้กรุงเทพมหานคร

5. องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล ได้เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 เป็นรูปการปกครองท้องถิ่นรูปหนึ่ง ต่อมาได้ถูกยกเลิกไปโดยเหตุผลว่า “ไม่อาจปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพได้” ซึ่งถูกยกเลิกไปโดยประกาศคณะปฏิวัตินับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 แล้วจัดตั้ง “สภาตำบล” แทน และสภาตำบลลู่ปั้นก็ได้ดำเนินการเรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. 2537 จึงได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 โดยได้ปรับปรุงฐานะของสภาตำบลที่มีอยู่ให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล และปรับปรุงการบริหารงานของสภาตำบลเสียใหม่ ให้สามารถรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนได้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งให้มีการยกฐานะสภาตำบลซึ่งมีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นได้⁴⁷ ดังนั้น บจกบันนี้จึงมีรูปการปกครองท้องถิ่นอีกรูปหนึ่งเรียกว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล” หรือเรียกย่อว่า “อบต.” เกิดขึ้น มีพื้นที่รับผิดชอบนอกเขตเทศบาล สุขากินาลและราชการบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น แต่ไม่รวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด⁴⁸ ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนที่ซ้อนอยู่กับพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นเอง

5.1 การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล

กฎหมายได้กำหนดว่า สถาบันที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เนื่องไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย⁴⁹ ดังนั้น ตำบลที่มีสถาบันซึ่งฐานะเป็นนิติบุคคล มีรายได้ตามเกณฑ์ดังกล่าวก็ให้สถาบันนั้นจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นได้⁵⁰

บจกบันนองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 6,746 แห่ง (สถิติเมื่อธันวาคม 2542)

5.2 การจัดองค์การและการบริหาร

องค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสภากองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล⁵¹

5.2.1 สภากองค์การบริหารส่วนตำบล

สภากองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์การฝ่ายนิติบัญญัติ มีสมาชิกประกอบด้วย สมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งจากการภูมิภาคในแต่ละหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 2 คน ในกรณีเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีเพียงหนึ่งหมู่บ้าน ให้มีสมาชิกจำนวน 6 คน และถ้ามีเพียงสองหมู่บ้าน ให้มีสมาชิก หมู่บ้านละ 3 คน สมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง⁵²

สภากองค์การบริหารส่วนตำบลมีประธานสภากองนั้น แล้วรองประธานสภากองนั้นนี่
ซึ่งสมาชิกสภากองค์การบริการส่วนตำบลเลือกตั้งขึ้น มีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี มี
หน้าที่ดำเนินการประชุมให้เป็นไปตามข้อบังคับการประชุม

สภากองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการของ
องค์การบริหารส่วนตำบล

(2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบข้อบังคับตำบล ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่าย
ประจำปี และร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

(3) ควบคุมการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลให้
เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบล (1) และกฎหมายระเบียบ และข้อบังคับของทาง
ราชการ

5.2.2 นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการของ
องค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วน
ตำบล ข้อมูลภูมิศาสตร์ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

(2) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

(3) แต่งตั้ง ถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และเลขานุการนายกองค์การ
บริหารส่วนตำบล

(4) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(5) รักษาการ ให้เป็นไปตามข้อมูลภูมิศาสตร์องค์การบริหารส่วนตำบล

(6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และกฎหมายอื่น

องค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่บริหาร
และมีอำนาจหน้าที่ดังกล่าวแล้ว ยังมีพนักงานส่วนตำบลและอาจจัดแบ่งการบริหารงานออกเป็น

(1) สำนักงานปลัดองค์กรบริหารส่วนตำบล

(2) ส่วนต่างๆ ที่องค์กรบริหารส่วนตำบลได้ตั้งขึ้น

ประเมินพนักงานส่วนตำบลให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ^{๖๖}

การบริหารงานองค์กรบริหารส่วนตำบลจัดแบ่งโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น

1. สำนักปลัดองค์กรบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานบริหารทั่วไปงานธุรการ งานพินพดีด งานการเจ้าหน้าที่ งานสวัสดิการ งานการประชุม งานเกี่ยวกับการตรวจสอบบังคับตำบล งานนิติกร งานพาณิชย์ งานรัฐพิธี งานประชาสัมพันธ์ งานจัดทำแผนพัฒนาตำบล งานจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี งานขออนุมัติดำเนินการตามข้อบังคับ งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

2. ส่วนโยธา ทำหน้าที่เกี่ยวกับการสำรวจ ออกแบบ เพียงแบบถนน อาคาร สะพาน แหล่งน้ำ ฯลฯ งานประมาณการค่าใช้จ่ายตามโครงการ งานควบคุมอาคาร งานก่อสร้าง และซ่อมบำรุง อาคาร สะพาน แหล่งน้ำ งานควบคุมการก่อสร้าง งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

3. ส่วนการคลัง ทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน การตรวจสอบรายการเงินได้ และการนำส่งภาษี งานเกี่ยวกับการโอนเงินเดือน งานรายงานเงินคงเหลือประจำวัน งานขออนุมัติเบิกตัดปี และขอขยายเวลาเบิกจ่าย งานจัดทำแสดงฐานะการเงิน งบทรัพย์สิน หนี้สิน งบโครงการ เงินสะสม งานการจัดทำบัญชีทุกประเภท งานทะเบียนคุณเงินรายได้ รายจ่ายงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

4. ส่วนอื่นๆ ที่องค์กรบริหารส่วนตำบลได้ตั้งขึ้น

องค์กรบริหารส่วนตำบลนั้น มีอำนาจในการปกครองตนเอง มีอิสระในการบริหารงานบุคคล มีงบประมาณและพัสดุด้วยตนเอง มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดภายใต้การกำกับดูแลของส่วนกลาง จะเห็นได้ว่าองค์กรบริหารส่วนตำบลนั้นได้ถูกจัดตั้งขึ้นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายไม่ได้ผ่านกระบวนการวิสามนาการเป็นชุมชนที่เจริญมาก่อน การมีส่วนร่วมของประชาชนในห้องถิ่นจึงมีน้อย กิจกรรมโครงการต่างๆ ส่วนใหญ่ถูกกำหนดโดยผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน งานนี้ การจัดทำแผนพัฒนาตำบลในแต่ละครั้ง ประชาชนในหมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมน้อยมาก เนื่องจากการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบลจะมีคณะกรรมการพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการสนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบลเป็นผู้กำหนดแนวทางการพัฒนา กำหนดแผนงานโครงการ จัดทำร่างแผนพัฒนาเสนอศูนย์ประสานการพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบล และเสนอสภาท้องถิ่นให้ความเห็นชอบตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมได้น้อยมาก

5.3 อำนาจหน้าที่ขององค์กรบริหารส่วนตำบล
องค์กรบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม⁶⁶

องค์กรบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเบตองค์กรบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้⁶⁷

- (1) จัดทำให้มีและบำรุงรักษาทางาน้ำและบก
- (2) รักษาระบบความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล
- (3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- (4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (5) สงเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- (6) สงเสริมการพัฒนา ศศรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
- (7) คุ้มครอง คุ้มและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
- (8) บำรุงรักษาศิลปะ จาริคประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากร ให้ตามความจำเป็นและสมควร

องค์กรบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการ ในเบตองค์กรบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้⁶⁸

- (1) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- (2) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (3) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- (4) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
- (5) ให้มีและสงเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- (6) สงเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- (7) บำรุงและสงเสริมการประกอบอาชีพของรายฎูร
- (8) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- (9) หากประทับชื่นจากทรัพย์สินขององค์กรบริหารส่วนตำบล
- (10) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- (11) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- (12) การท่องเที่ยว
- (13) การผังเมือง

แผนภูมิขององค์การบริหารส่วนตำบล

สรุป

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับพื้นฐานของประเทศไทย เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นในระดับล่างสุด อาจกล่าวได้ว่า เป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและการพัฒนาตำบลอย่างกว้างขวาง และสามารถ บริหารการพัฒนาตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความคล่องตัว และมีทรัพยากร เพื่อการ บริการอย่างเพียงพอด้วย แต่อย่างไรก็ตาม องค์การบริหารส่วนตำบลจะมีอำนาจในการบริหาร งานในขอบเขตทำงานของเดิมกันกับหน่วยราชการ การบริหารส่วนท้องถิ่นรูปปัจจุบันฯ และคงจะต้อง ปรับปรุงแก้ไขต่อไปในอนาคต เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจไปสู่ ประชาชนให้มากและกว้างขวางที่สุด

เชิงอรรถ

- ¹สุขุม นวลสกุล และคณะ, การเมืองการปกครองของไทย, (มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
2533) หน้า 345
- ²ประกาศคณะกรรมการปัจฉิม ฉบับที่ 24 ลงวันที่ 21 ธันวาคม 2514
- ³ประกาศคณะกรรมการปัจฉิม ฉบับที่ 25 ลงวันที่ 21 ธันวาคม 2514
- ⁴พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มาตรา 9
- ⁵พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มาตรา 11 และ
พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528
มาตรา 5
- ⁶พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2538 มาตรา 17
- ⁷เพียงอ้าง, มาตรา 23
- ⁸เพียงอ้าง, มาตรา 18 และ 19
- ⁹เพียงอ้าง, มาตรา 25
- ¹⁰เพียงอ้าง, มาตรา 30
- ¹¹เพียงอ้าง, มาตรา 97-101
- ¹²เพียงอ้าง, มาตรา 103-106
- ¹³เพียงอ้าง, มาตรา 52 (8)
- ¹⁴เพียงอ้าง, มาตรา 55
- ¹⁵เพียงอ้าง, มาตรา 47
- ¹⁶เพียงอ้าง, มาตรา 52
- ¹⁷เพียงอ้าง, มาตรา 47 และ 54
- ¹⁸เพียงอ้าง, มาตรา 49
- ¹⁹เพียงอ้าง, มาตรา 50
- ²⁰เพียงอ้าง, มาตรา 64 และ 55
- ²¹เพียงอ้าง, มาตรา 68
- ²²เพียงอ้าง, มาตรา 6
- ²³เพียงอ้าง, มาตรา 71
- ²⁴เพียงอ้าง, มาตรา 72

²⁶เพิ่งอ้าง, มาตรา 74 และ 75

²⁶เพิ่งอ้าง, มาตรา 79

²⁷เพิ่งอ้าง, มาตรา 89

²⁸ดู เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ.

2521

²⁹พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 มาตรา 7

³⁰พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 มาตรา 7

³¹เพิ่งอ้าง, มาตรา 8

³²เพิ่งอ้าง, มาตรา 9

³³เพิ่งอ้าง, มาตรา 14 และ 15

³⁴เพิ่งอ้าง, มาตรา 19, 20 และ 21

³⁵เพิ่งอ้าง, มาตรา 22

³⁶เพิ่งอ้าง, มาตรา 23 และ 24

³⁷เพิ่งอ้าง, มาตรา 25, 26 และ 27

³⁸เพิ่งอ้าง, มาตรา 29, 30, 31, 32 และ 33

³⁹เพิ่งอ้าง, มาตรา 39

⁴⁰เพิ่งอ้าง, มาตรา 41

⁴¹เพิ่งอ้าง, มาตรา 45 และ 46

⁴²เพิ่งอ้าง, มาตรา 48 และ 49

⁴³เพิ่งอ้าง, มาตรา 50 และ 51

⁴⁴เพิ่งอ้าง, มาตรา 62

⁴⁵ดู เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาพัฒนาและองค์การบริหารส่วนตำบล

พ.ศ. 2537

⁴⁶พระราชบัญญัติสภาพัฒนาและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 7

⁴⁷เพิ่งอ้าง, มาตรา 40

⁴⁸เพิ่งอ้าง, มาตรา 43

⁴⁹เพิ่งอ้าง, มาตรา 44

⁵⁰เพิ่งอ้าง, มาตรา 45

⁵¹เพิ่งอ้าง, มาตรา 48

^{๕๒}เพิ่งอ้าง, มาตรา 46

^{๕๓}เพิ่งอ้าง, มาตรา 58

^{๕๔}เพิ่งอ้าง, มาตรา 59

^{๕๕}เพิ่งอ้าง, มาตรา 72

^{๕๖}เพิ่งอ้าง, มาตรา 66

^{๕๗}เพิ่งอ้าง, มาตรา 67

^{๕๘}เพิ่งอ้าง, มาตรา 68

โครงสร้างราชการบริหารส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

